

כב א ב מ"י פ"ב מ"ל
גירושין הל"ו סמג
עשן נ טו"ע ע"ה ס"י
קכ ע"ד:
כג ג מ"י פ"ב ע"ה ס"ה
ס סמג ע"ה טו"ע
ע"ה ט"ו:
סד ד ה מ"י ע"ה טו"ע
ע"ה ט"ו:
ו (מ"י) פ"ד מ"ה ל"ז וי"ה
ה"ל טו"ע ע"ה ס"י סמג
קמח ע"ה מ"ג:
ז וטו"ע ע"ה ס"י סמג קל
ע"ה ט"ו:

(א) ל"ג ע"ה (ב) ו"ל ע"ה.
לקמן ע"ה (ג) ו"ל ע"ה.
(ד) ו"ל ע"ה.
פ"ה (ו) ו"ל ע"ה.
ס"ה (ז) ו"ל ע"ה (ח) ו"ל ע"ה.

תוספות ר"ד

שליחא ברא במקום אבא:
תנ"י אמר לשיני כתבו
לאשתי או לשלשה כתבו
גט ותנו לאשתי הרי אלו
יכתבו ויהו אמר לג' תנו
גט לאשתי ואמרו לאחרים
כתבו מפי שעשאן ב"ד
דביר ר' מאיר וזו הלכה
שליח חתונה איש אונו
מכית האסורים מקובלני
באומר לג' תנו גט לאשתי
שיאמרו לאחרים כתבו
מפי שעשאן ב"ד א"ר
יוסי נסמיתו לשליח אף אני
מקובלים שאפילו אמר
לכ"ד הגדול שבירושלים
תנו גט לאשתי שלמדו
ויכתבו ויהו לה. אמר
לעשרה כתבו גט לאשתי
אלה כתוב ושנין חותמין.
כרובים כתבו אחד כותב
וכולן חותמין לפיכך אם
מת א' מהן הרי הגט
(השני) בטל. פ"י אמר
לשיני תנו גט לאשתי
אע"ג דלא אמר כתבו
ותנו הרי אמר ויכתבו הן
בעצמן ויהו ולא יאמרו
לאחרים לכתוב חותמין.
דלאו ב"ד מינורו שיכולין
לצוות לאחרים אלא עדים
שינהו ומיהו הם חותמים
ונתנים אע"ג דלא אמר
להו כתבו ותנו דדוקא
כתבו בלא תנו אינו מועיל
אבל תנו בלא כתבו מועיל
שדאיך יוכלין ליתן אם לא
יכתבו. או אמר לג' כתבו
ותנו שהם ראויין להעשות
ב"ד כיון דבהדיא אמר
להן כתבו לא ב"ד שיינהו
אלא עדים. אבל אם
אמר לג' (כתבו) [תנו]
גט לאשתי ולא אמר
להם כתבו הרי אלו
יאמרו לאחרים לכתוב
ולחתום ויתן מפי
שעשאן ב"ד. וזו הלכה
שליח חתונה איש אונו
מכית האסורים משמו של
ר' עקיבא שנחשב בבית
האסורים. א"ר יוסי נומינו
לשליח אמרו לר' חנינא
שעשה שליח בהלכה
זו שאין הדבר כן ולא
קבלנו שליחותו. אלא
אפילו אם אמר לכ"ד
הגדול שבירושלים תנו
גט לאשתי שהם ילמדו
ויכתבו ויהו לה ולא

והאומר שמואל אמר רבי הלכה ברבי יוסי. והוא הדין דהוה מני
למיפרך דמשמואל דפרק כל
מתנה הרי הוא כגט דמילי לא מימסרן לשליח אצל ממטני' דאפי'
רבי מאיר מודה צאומר לשיני תנו או לשלשה אומר כתבו ותנו לא
מני למיפרך דה"ל דעממא משום
ציון דנענל כדאמר אבי צפרק כל
הגט (גו"ט) והוה חתונה דכתיבה
ליכא ציון אלא בחתונה דליכא
פרקוס טפי: **ברב** ב"ד הוה או
כתב הגט הוא. אע"ג דלא נפקא
מינה מידי דלידי ואידי מילי יניהו ולא
ממסרן לשליח הא מסיק דמשמואל
אמר אמרו כשר וא"כ חתם קופר
ועד פסול דהא נהא תליא כדאמרינן
במסך וצאומר לשיני כתבו ותנו
הוה כליאו אמר להם צפירוס ששמחו
אחר עמהם לכתוב או לחתום לכך
זעי מה רוזא העבל שיעשו הס ולקמן
דלמר אי סנידא לן דכתבו כתב
ין הוא הא כתב הגט כו' הוא
הדין דהוה מני למימר אפכא אי
סנידא לן דכתב הגט הוא כתב דין
כשר: **הא** דכתב הגט כשר כו'.
וא"ת ומאי קשיא ליה מהא דמילי לא
מימסרן לשליח הא לר"י אפי'
מנאו דאשפיה כשר ו"ל דמשמואל פוסק
הלכה כר' אלעזר ו"ל דר"מ ולפ"י
הדין דמתני' נמי כר"א א"ר נהי
דכשר ר"מ כשמנאו העבל דאשפיה
לכתב שזיה לכתוב מודה ר"מ שצריך
לעשות צויו ואפילו כתב ידן הוא הוה
כאילו זיה להדיא שיאמר לקופר
שיכתבו ולא כגי הכא דמשמואל דאשפיה
אפילו לר"מ: **חתם** סופר שנינו.
וא"ת הא שמואל גופיה קאמר צפרק
בתרא (לקמן דף פ"ו): דכתב סופר ועד
שינוי ואתם מתניתין אפילו כר"מ
דלא נפיק מיניה שום חורבא א"כ
מאי פריך ליה הכא לשמואל ו"ל
דנהי דפליג צפירוס דמתניתין דכתב
קופר ועד במילתיה דר' יוסי לא
אשכחן דפליג אדרב חסדא ורבי
ירמיה וזו מודה ר' יוסי צאומר אמרו
אי לנו צפרק מי שחזו (לקמן דף
ע"ג) דייקין מצדיתא לאפוקי ממאן
דלמר מודה רבי יוסי צאומר אמרו:
בתניתין מני רבי יוסי היא
דאמר מ"י א

או לשלשה **כתבו** גט ותנו לאשתי הרי
אלו יכתבו ויתנו אמר לשלשה תנו גט
לאשתי הרי אלו יאמרו לאחרים ויכתבו
מפני שעשאן ב"ד דברי ר"מ וזו הלכה העלה
רבי חנינא איש אונו מבית האסורין מקובל
אני באומר לשלשה תנו גט לאשתי שיאמרו
לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב"ד אמר
רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין
שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו
גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו אמר
לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי אחד כותב
ושנים חותמין וכולם יכתבו אחד כותב
וכולם חותמין לפיכך האם מת אחד מהן
הרי זה גט בטל: **גמ'** א"ר ירמיה בר אבא
שלחו ליה מבי רב לשמואל למדנו רבינו
אמר לשיני כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו
לסופר וכתב וחתמו הן מהו שלח להו תצא
והדבר צריך תלמוד מאי הדבר צריך תלמוד
אילימא משום דהוה מילי ומספקא ליה
מילי אי מימסרן לשליח אי לא מימסרן
לשליח והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר'
יוסי דאמר מ"י מילי לא מימסרן לשליח אלא
לשמואל הא קא מיבעיא ליה האי כתבו
אי כתב ידן אי כתב הגט ותופשוט ליה
כמתני' אמר לשיני תנו גט לאשתי או
לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו
יכתבו ויתנו היא גופא קא מיבעיא ליה
כתבו כתב ידן הוא או כתב הגט הוא
פשיטא דכתב הגט הוא דקתני סיפא אמר
רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין
שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט
לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה אי אמרת
בשלמא כתב הגט הוא שפיר אלא אי אמרת
כתב ידן הוא מני איכא בי דינא דלא ידעי
מהתם התימת ידיהו ואין איכא בי דינא
הדתא ואי סבידא לן דהאי כתבו כתב
ידן הוא הא כתב הגט כשר והאמר שמואל
אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא
מימסרן לשליח אמרי אי סבידי לן דכתבו
כתב ידן הוא כתב הגט נעשה באומר אמרו
יומודה ר' יוסי באומר אמרו ומי מודה ר'
יוסי באומר אמרו והתנן כתב סופר ועד
כשר ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו ואמר
רב חסדא מתני' מני ר' יוסי היא דאמר
מילי לא מימסרן לשליח ואי סלקא דעתך
מודה רבי יוסי באומר אמרו נפיק מינה
חורבה דיומנין דאמר להו לשיני
אמרו

או לשלשה **כתבו** גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אמר לשלשה תנו גט לאשתי הרי אלו יאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב"ד אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו אמר לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין וכולם יכתבו אחד כותב וכולם חותמין לפיכך האם מת אחד מהן הרי זה גט בטל: גמ' א"ר ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל למדנו רבינו אמר לשיני כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן מהו שלח להו תצא והדבר צריך תלמוד מאי הדבר צריך תלמוד אילימא משום דהוה מילי ומספקא ליה מילי אי מימסרן לשליח אי לא מימסרן לשליח והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר מ"י מילי לא מימסרן לשליח אלא לשמואל הא קא מיבעיא ליה האי כתבו אי כתב ידן אי כתב הגט ותופשוט ליה כמתני' אמר לשיני תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו היא גופא קא מיבעיא ליה כתבו כתב ידן הוא או כתב הגט הוא פשיטא דכתב הגט הוא דקתני סיפא אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה אי אמרת בשלמא כתב הגט הוא שפיר אלא אי אמרת כתב ידן הוא מני איכא בי דינא דלא ידעי מהתם התימת ידיהו ואין איכא בי דינא הדתא ואי סבידא לן דהאי כתבו כתב ידן הוא הא כתב הגט כשר והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמרי אי סבידי לן דכתבו כתב ידן הוא כתב הגט נעשה באומר אמרו **יומודה** ר' יוסי באומר אמרו ומי מודה ר' יוסי באומר אמרו והתנן כתב סופר ועד כשר ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו ואמר רב חסדא מתני' מני ר' יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח ואי סלקא דעתך מודה רבי יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבה דיומנין דאמר להו לשיני אמרו

מוסף רש"י

או לשלשה כתבו גט
כו' יכתבו. הס עתה
שפיר אמר להם כתבו,
אלא אמר לשלשה תנו
גט לאשתי, ואמרו
לאחרים ויכתבו, ומנו,
מפני שעשאן ב"ד.
ורש"ן לעשות שליח (ע"ה)
כרובים כתבו
אחד כותב וכולם
חותמין. ואי לא הוה
חמתי טולה הוה פסול
דכפרתא תליא דלא שזיה
נטעא אלף ספרי (ע"ה)
חכם סופר שנינו.
לא חתם המספר גט
בחתמתו עד אחד ומת
ד קופר שני, אלא הכי
קאמר חתם הסופר גט
עד ועד שני עמו כשר
(לקמן ט"ו) דהוה לכו ב'
עדים, ואשמיעין חותמין
דלא חיישין למימר העבל
לא אור שיחתם הסופר
אלא למה לשיני אמרו
לסופר פלוני וכתבו
ולפניו ופלוני וחתמו,
ותפשו הני שולחן לכוסא
דפסולא וחתמוהו, להא לא
חיישין כדאוקמינן בפק
מי שאלמו (לקמן ט"ז).

תוספות ר"ד (המשך)

יאמרו לאחרים לכתוב:
אמר אמר להלכה כר'
יוסי דאמר מילי לא
מימסרן לשליח. ולקמן
אמר' בפרקי דאפילו
באומר אמרו לטוב
ויכתבו לפלוני ולפלוני
ויחתמו פוסל ר' יוסי עד
שיאמר להם העבל בפיו.
ומיכן יש להוכיח שהאשה
שליח ממנה שליח יכול
לקבלה שאין השליח יכול
למנות שליח אחר ואפי'
שאמר לו האשה שיהיה
רשאי לימנות שליח משום
דמילי ניהו שלא מסרה
שום חפץ בידו. ולא
דמי לשליח ההלכה שיש
חפץ בידו יכול למסור
לאחר ויכין שהלכה כר'
יוסי אפילו באומר אמרו
כדאמרינן בפ' מי שאחזו
אינו מועיל כלום כל מה
שואמרת לו האשה ואינו
גט עד שיתבע ליד שליח
ראשון, ומ"ה לא אשכחן
בשום דוחא ששליח
לקבלה ממנה שליח
אחר כי הוכי דמשבחין
בשליח ההלכה:

שחתום אלא לשלומו זיה
לחתום והשליח משש שמא
אותו צעד ומתוך חששא זו
דצאומר אמרו נמי פליג
ציה הכי מכשר חתימת
סופר גט נפיק מינה חורבא כו':
כיון
אמר סופר ועד פסול הכי תנן אמר
לשיני

שחתום אלא לשלומו זיה
לחתום והשליח משש שמא
אותו צעד ומתוך חששא זו
דצאומר אמרו נמי פליג
ציה הכי מכשר חתימת
סופר גט נפיק מינה חורבא כו':
כיון
אמר סופר ועד פסול הכי תנן אמר
לשיני

האומר פרק ששי גיטין

עין משפט
גור מצוה

א) כ"א ר' ישמעאל ב"ר יוסי. ב) [אבות דרי נתן]. פ"ח ע"ג מה שנינו. ג) [במפתח שפתי הוא]. ד) [ע' פירוש הערוך]. ע) [במפתח שפתי הוא]. פ) [במפתח שפתי הוא]. ק) [במפתח שפתי הוא].

כיון דאמר מר. לקמן בשמעתין גבי אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו כשר הגט אבל לא תעשה: לא שכיחא. הלכך לא גורין. ושמואל לית ליה דרבי ירמיה דאמר חתם סופר שנינו אלא כתב סופר וחתם עד כדאמרין בהגמרא [לקמן דף פו:] ולא מוקי לה כ"י יוסי ולא אירי מתני' בחתימת סופר כלל וצין לרבי יוסי וצין לר' מאיר כשרה החתימה ושמואל לית ליה דרב חסדא דאמר רבי יוסי היא וכתב סופר ודברי הכל היא: דלמא אמר להו. אתם חתומי ואמרו לפלוני ויכתוב דבזה אמרי' לקמן כשר ותעשה וזי מכשרת חתימת סופר נגט אזלי הני סהדי ומתמי לסופר משום כיסופא: הניחא למ"ד כו'. פלוגתא היא לקמן בשמעתין: אלא ר' יוסי פרטי אמר כו'. אלא ודאי רבי יוסי תרמי אמר לפסולא צין שאמר לשלשה תנו צין שאמר אמרו לפלוני ויכתוב ופלוני ופלוני ויחתמו פסול והנך אמוראי דאמרי לקמן תעשה ולא תעשה אליבא דרבי מאיר פליגי דלרבי יוסי פסול לגמרי ואיתא לרב דמקרא דהא דקמי חתם סופר כשר רבי יוסי היא דליכא למישא שמה שלי זה ולא בעל: ושמואל. דאמר לגייל דהבד נריך תלמוד דאי כתובו כתב (ה) ידו הא כתב הגט נעשה כאומר אמרו וכשר: סבר לה כרבי יוסי כדא. דלמא שמואל הלכה כרבי יוסי היכא דלא אמר אמרו: ופליגי עליה. באומר אמרו: נמוקי עמו. [פירושו עמו לתת טעם לכל דבריו שהיה מיישב את דבריו: חתם סופר. כדאמרין במסכת סוטה (דף כ.) אמרינו לו לבלל אי: חתם לכשריכה. כשהיה רוצה להיות מתון וממיישב דבריו היה חתם: גל של אגוזים. מפרש באבות דרי נתן (פ' י"ח) מה גל של אגוזים אדם נוטל אמת מתן וחס נקבלת ומפלות זו על זו כולן כ' טרפון בא תלמיד ושאלו דבר היה מביא לו ראיה מקרא מדרש משנה הלכה והאגדה הכל יחד: חנוט מיוונת. יינה מוכן זה תמיד שאין התנוני נריך לומר ללוקחין המתנוי ואביא לכם כן נריך אדם ללמד מפיו מומן לו ותלמודו ערוך בפיו: אורז בלוס. כך מפורש באבות דרבי נתן למה היה ר' עקיבא דומה לעני שנטל קופתו ויאל לשדה מאז שעורים קצר ונתן זה מאז חטין נתן זה וכן פוליס וכן עדשים וכשבא לביתו צירר כל מין ומין לעצמו כך ר"ע כשלמד מרביתו שמע דבר מקרא מרביתו ואחריו הלכה ואחריו מדרש ואחריו אגדה נתן לכו חכם גדול עשה כל התורה מטבעות מטבעות סידר מדרש סיפרי וספרא לנדן ושאלן לעצמן לתלמידי והלכות לעצמן ואגדות לעצמן. ונראה בעיני אורז בלוס סגור מסגירות לנדן מחילות מחילות כמו שעושין צמינות גדולות ליתן חטין מכאן שעורין מכאן עדשים מכאן כמו פיו בלוס ורגליו מבולמות צבוכרות (דף מ:) קלוש"א בלע"ו: קופס הרובלים. מפרש החסם מה רוכל זה שאל לעיר שואלן ממנו אכרסמון עמך אומר הין פליטון עמך אומר הין קנמון עמך אומר הין כך נריך אדם לשאל דבר במקרא משיבו וכן בגמרא וכן במדרש וכן באגדה. ואין שכן זה דומה לשל ר"ע שנתן לבו מחילה ולמד הכל מבולבל ואח"כ סדקן: קופס של בשמים. דומה לקופס הרובלין אלא שהרובל מתוך שאומנתו לכך מרכה מייני יתר וקושר כל אחד צרור לצדו להיות מומן לשואלו: קב ונקי. לא למד הרבה כשאר חבריו אלא מה שאומר צבתי המדרש נקי הוא שהלכה כמותו לעולם: עוקן הרבה. שנה הרבה: מוליא קימעא. מפרש ליה: סנא משכח קימעא. מתלמודו: ומה שמוליא אינו מוליא אלא סובין. מה ששכח מתלמודו לא שכן אלא דברים שלא נראו שהלכה כמותן: שנו מדוסי. למדו מורסי: שמדוסי תרומות מדרסו של ר"ע. בהרמים ותרתמים מתוך עקרי משניותיו של ר"ע והיינו צריה אחר צריה: שמא ששכור עדיס. לכך שיאמרו שסם בעלה לסופר לכתוב ולעדים לחתום: לא חששו חכמים לדבר זה. מאחר שמכריזן חתימתן לא חשו לומר שקר חתמו: מעשה לא עבדי. שיחתמו שקר או יעידו שקר: דיבורא עבדי. אומר לאחרים לעשות והאחרים סבורים שהבעל צוה: ואחסם הסומו. דליכא למישא שמה תשכור כיון דאין חותמין אלא אס כן שמעו מפי הבעל עצמו: ולא תעשה. גזירה היא אטו הא: ואיכא

לשנים תנו הכי אלו יכתבו ויתנו דברי ר' מאיר יש לומר דלר' מאיר כיון דחתם סופר פסול הו"ל כאומר אמרו לסופר ויכתוב וחתם חתמו והכי אלו יכתבו היינו יחתמו ואם תאמר אכתי הכי קתני הכי אלו יכתבו ויתנו לכתחלה למאי דאמר בסמוך הא נמי כשר ולא תעשה

ומיך רבינו חס דמסוס דאמר לשלשה שהוא לכתחלה נקט האי לישנא דיכתבו ויתנו אי נמי הכי קאמר אס צאל לקיים שליחותם יכתבו ויתנו צעמנ דאי אמרי לאמריי ועבדי אפי' דיעבד לא מהני אי נמי דיומנין דתעשה אפי' לכתחלה כגון צענת הדמק: אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו. לא דמי לעד מפס עד דהני מילי כששמעו שפי עדיס שפלוני לוח מפלוני מנה שפי נמסרה עדות לאלו המעדיס אלא בפני הראשונים אבל כחן עיקר עדות לא נמסרה אלא לאלו הראשונים הם שלוחי הבעל שמהם לאלו לעשות לה גט: לא שביחא. פירש בקונטרס לשמואל אית ליה צפי' בתרא [לקמן ד' פו:] דכתב סופר ועד שנינו ואיתא אפי' כרבי מאיר ומכל מקום נריך לומר נמי אליבא דלא שכיחא דמתחילה לא הקשה אלא מכח דלא מסתברא דפליגי שמואל דלר' ירמיה ורב חסדא: חבם בכשירצה. יומר מר"מ ודלמא ר' מאיר חריף ומקשה ור' יהודה מתון ומסקי' ור' האי גוונא אמרינן בנזק חוריות (דף ע"ד):

גליון הש"ס
תוס' ר"ה חבם בו ובי האי גוונא אמרינן כו'. ע' תשובת ר"נ"ח סי' כ"ג

הנהגות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה ושמואל וכו' דאי כמותו כתב ידן הוא הא כתב:

לעזר רש"י
קלוש"א [קלוש"א]. ע' מדור:

חנות מיוונת. לשון מוזן ואיט דגרסי מוונת לשון זיון: בלוס. בקונטרס גריס צמ"ס כמו פיו בלוס ורגליו מבולמות צבוכרות (דף מ:) ואיט' דגרסי בסמ"ך כמו צבכאשית רבה (פ' י"ח) משל למך שהיו אורחיו בלוסיס וחתומין ומעוררין: דיבורא אמרי מעשה לא עבדי. והא דאמרין סוף פרק צ' דיבמות (דף פה:) גבי מילאה או שחללה בפניו ישאנה מפני שהוא צ"ד ופריך בגמרא טעמא דצ"ד הא צי מרי לא והתניא עדיס החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים כו' ומאי קושיא לישני דיבורא אמרי מעשה לא עבדי כדאמר הכא דהתם לא היו אלא דיבורא שאומר שמיאנה או שחללה ויש לומר כיון דהתם על ידי דיבורא לומר הדבר שע"י כך ניסת לשוק מעשה גמור חשיב ליה אבל הכא אין נגמר על ידם ואינו אלא דיבור בעלמא:

הדרן עלך האומר התקבל

ואחריו מדרש ואחריו אגדה נתן לכו חכם גדול עשה כל התורה מטבעות מטבעות סידר מדרש סיפרי וספרא לנדן ושאלן לעצמן לתלמידי והלכות לעצמן ואגדות לעצמן. ונראה בעיני אורז בלוס סגור מסגירות לנדן מחילות מחילות כמו שעושין צמינות גדולות ליתן חטין מכאן שעורין מכאן עדשים מכאן כמו פיו בלוס ורגליו מבולמות צבוכרות (דף מ:) קלוש"א בלע"ו: קופס הרובלים. מפרש החסם מה רוכל זה שאל לעיר שואלן ממנו אכרסמון עמך אומר הין פליטון עמך אומר הין קנמון עמך אומר הין כך נריך אדם לשאל דבר במקרא משיבו וכן בגמרא וכן במדרש וכן באגדה. ואין שכן זה דומה לשל ר"ע שנתן לבו מחילה ולמד הכל מבולבל ואח"כ סדקן: קופס של בשמים. דומה לקופס הרובלין אלא שהרובל מתוך שאומנתו לכך מרכה מייני יתר וקושר כל אחד צרור לצדו להיות מומן לשואלו: קב ונקי. לא למד הרבה כשאר חבריו אלא מה שאומר צבתי המדרש נקי הוא שהלכה כמותו לעולם: עוקן הרבה. שנה הרבה: מוליא קימעא. מפרש ליה: סנא משכח קימעא. מתלמודו: ומה שמוליא אינו מוליא אלא סובין. מה ששכח מתלמודו לא שכן אלא דברים שלא נראו שהלכה כמותן: שנו מדוסי. למדו מורסי: שמדוסי תרומות מדרסו של ר"ע. בהרמים ותרתמים מתוך עקרי משניותיו של ר"ע והיינו צריה אחר צריה: שמא ששכור עדיס. לכך שיאמרו שסם בעלה לסופר לכתוב ולעדים לחתום: לא חששו חכמים לדבר זה. מאחר שמכריזן חתימתן לא חשו לומר שקר חתמו: מעשה לא עבדי. שיחתמו שקר או יעידו שקר: דיבורא עבדי. אומר לאחרים לעשות והאחרים סבורים שהבעל צוה: ואחסם הסומו. דליכא למישא שמה תשכור כיון דאין חותמין אלא אס כן שמעו מפי הבעל עצמו: ולא תעשה. גזירה היא אטו הא: ואיכא

סה א ב ג מה פ"ב מה' גירושין הל"ז קמ"ג ע"ג טו"ש"ע אה"ע ק"י קב פט"ו ד וע"ש מ"מ"ו ובכ"מ: ד נטו"ש"ע חו"מ פ"טן טו טע"ף כ"א: ה [מ"י פ"י מה' גירושין הט"ו ש"ע אה"ע פ"י נתן טע"ף א:]

מוסף רש"י

אוצר בלום. מייס הכנה מערכין בתוכה יחד (רשב"ם ב"ב ה' ופ"ט: בלום). משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי. קב. מדה קטנה. לומר במקומה מועטים הוא מוכר במשנה או בצריחא, ונקי. כלל מקום שנוכח הלכס כמותו (יבמות טו: וכש"כ ערוכין טו: ובבביות טו:) משנה היינו נמי כריחא ומסוס הכי ק"ל כומה צין ממשנה צין כריחא (רשב"ם ב"ב פ"ח.) ר' יוסי במוקד עמו. טעמו. נוס וקו, דבר ישר כקו המשקלת (ערוכין טו:) טעמי לריוחיה מביא לו כלל מקום (שם טו: טעמו. שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה ובבביות טו:) לא חשו חכמים לדבר זה. לומר לא יקמו שוב שדה זו מן הלקוח וק העד על גט לא יתא אס האשה (יבמות כה:). הדרן עלך האומר

מי שאחזו פרק שביעי גימין

סח.

תורה אור

(א) מור לל: (ב) ק"ה דלא אישתא אמר כתיב ריין ישמח לבב אנשו, (ג) ציל מושבו, (ד) י"ח לחמיה, (ה) ג"י הערוך ערך ככא ב' כוכא וכה עלה יפה פשוטי טוכא לרף קטן כמו כוכא לריד מענית דף ככא, (ו) ומענית ככא, (ז) (פרה) פ"ג מ"ה, (ח) (חולין ת"א), (ט) ויע"ע מ"ס זבחים ד: ד"ה אכניס ומוס' חולין ית. ד"ה ומס',

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וכתוב וכו' נבי יבא. ע"י ענין דף נה ע"י יבמ"ש ע"ס על הגליון:

אינניב לן כסא דכספא. שהיו רואים אותו כרך כסודריה וכו' לנדוק מהו: אמרי ליה. לרש גלותא: דמיורא. נשר בעלת שמין: מיכל אכלי וטעמי. טעמתי: חיורא לא עביד לן האידנא. לא שמטנו היס בעמה צבלת שמין: דדוכפא. צבור היו צודקין

במקום ריטמנא זו צפק הירך ותמאלנו צבור שהוא לנן: דאמר רב חסדא חיורא באוכמא לקוטא היא. טלאי לנן צבור שמור לקוטא היה שם בצבר ונהפך העור ללנן: כרו ליה בירא. חפרו גומץ שיפול זו: ושדו ליה זיפסא. השליכו מחללת על פי הנזר כדי שלא יצין (ט) מושבו: ליהי מר לינת. לשכב במשכבו: נחר ליה רב חסדא. עשה לו סימן כמו נחרת סומיו (ירמיה ח:) א"ל. רב שש לניוקא פסוק לי פסוקין: נטה לך. פסוק הוא בעשהאל: הדר מינה. חזור מעליה לימין או לשמאל: צריכות. לרחוק צפן לצונן: הכא סרגימו. צצבל: שידה ושדסין. עד זכר ועד נקבה: שדפא. שידה עגלה למרכבת נשים ושרים: צי שמיין. צאמו מקום: מה היא. מה דמותה ומה טיבה. ויש אומרים שידה עלמה ראש כולן וזמן איני יודע מהי היא: היכי איצביד. צלי כלי צחול: שמייר. צריה משעת ימי צראית ואין כל דבר קשה יכול לעמוד מפניו: לאצני אפור. דאמרינן במסכת

סוטה (דף מה:) אצנים הללו אין כותפין עליהם צדוי שנאמר תפוחי חותם ואין מטרטין עליהם צאומל שנאמר צמלואתם שלא יהו חסרות כלום אלא כותב עליהם צדוי ומראה לנן שמיר מצחון והן נבקעות מחליהן: כבשינהו. כפאס ציסורין לומר לו היכן הוא: כבשינהו. לחץ לשון מוכש של צגדים (שבת דף קמ"א): היכא איסיא. אשמדאי שאוכל לכבשו: צטורא פלן. צהר פלוני: כריא ליה בירא. כרה לו שם צור: עינרא. אצן: וחסמיה לגושפנקיה. צודקו שלא נגע אלס צו גלותו צור: וצבדי דעמרא. גיזות מר: וויקי דחמרא. נדודת יין: בירא חספאי. צמודד ההר למטה מצורו של אשמדאי: ושפינהו למיא. כגון השופה יין (לחמיה צ"ג דף ס:) הריק מי צור העליון למוך התחתון דרך נקב שנקב צפפה שצין שמי הצורות ומתוך שראשון קרקעיתו גבוהה מתקקעית התחתון נרוקו המים לתוכו מחליהן: ושפינהו. לנקבים שצין זה לזה כדי ששמישים יין צעליון לא יוצב ממנו לתחתון: וכרא בירא. אחרינא מעילאי לצורו של אשמדאי: ועמינהו. מילא אותן שמי צורות עפר כדי שלא יצין אשמדאי: עמינהו. סתמן כדמרגמינן סתמוס פלשמיס (בראשית טו) טמנון פלישתאי: כי אסא. אשמדאי: סייריה לגושפנקיה. ומלאו שלס: לא סגי ליה. לא יכול להתאפק: ריה וגנא. נשתכר ונרס: נחיה אסא. צנייה מן האלין: סתמיה. סגר השללת סביב וצורו שלא יוכל ראשו לצאת: סוה קא מפרוול. משמע

דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמא לקוטא היא. פירוט טלאי שמור צבור לנן או טלאי לנן צבור שמור אין זה אלא מחמת נגע שהיה שם הקשה רצינו חס דצמיר צריש פרק בית שמי' (דף לא:) משמע דלא מיירי רב חסדא אלא צבור שמור צין שוורים לנניס שהשמור

אינניב לן כסא דכספא בהדי דקא מעיניי ואתי אשכחהו דכרכוב בסודריה אמרי ליה חזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצעורין אמר להו אנא מיכל אכלי ומעמי ביה מעמא דחיורא אמרי ליה חיורא לא עביד לן האידנא אמר להו בדקו בדוכתיה (ב) דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמתא לקוטא היא ברוק אשכחהו כי קא נפיק כרו ליה בירא ושדו ליה ציפתא עילוייה ואמרי ליה ליתי מר לינה נחר ליה רב חסדא מאחוריה אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקין אמר ליה ינמה לך על ימינך או על שמאלך אמר ליה לשמעיה מאי קא חזית אמר ליה ציפיתא דשדיא אמר ליה הדר מינה לבתר דנפק אמר ליה רב חסדא מנא הוה ידע מר אמר ליה הדר דנחר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלו יעשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושרות שרים ושרות אלו מיני זמר ותענוגות בני האדם אלו בריכות ומרצהאות שדה ושרות הכא תרגימו שידה ושירתין במערבא אמרי שידתא אמר רבי יוחנן שלש מאות מיני שדים היו בשיחין ושידה עצמה איני יודע מה היא אמר מר הכא תרגימו שידא ושירתין שידה ושירתין למאי איבעי ליה דכתיב והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נכנה וגו' אמר להו לרבנן היכי אעביד אמרו ליה איכא שמירא דאייתי משה לאבני אפור אמר להו היכא אישתכח אמרו ליה אייתי שידה ושירתין כבשינהו אהרדי אפשר דידעי ומגלו לך אייתי שידה ושירתין כבשינהו אהרדי אמרי אנן לא ידעינן דילמא אשמדאי מלכא דשידי ידע אמר להו היכא איתיה אמרי ליה איתיה בצמורא פלן כריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא בטנירא וחתמיה בגושפנקיה וכל יומא סליק לרקייע וגמר מתיבתא דרקייעא ונחית לארעא וגמר מתיבתא דארעא ואתי סויר ליה לגושפנקיה ומגלי ליה ושחי ומכסי ליה וחתים ליה ואזיל שדריה לבניהו בן יהודע יחב ליה שושילתא דחקיק עלה שם ועוקתא דחקיק עלה שם וגבבי דעמרא וזיקי דחמרא אול כרא בירא מתתאי ושפינהו למיא וסתמינהו בגבבי דעמרא וכרא בירא מעילאי ושפינהו לחמרא וטמינהו סליק יתיב באילנא כי אתא סויריה לגושפנקא גלייה אשכחיה חמרא אמר כתיב לץ היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם וכתיב זנות ויין ותירוש יקח לב לא אישתי כי צחי לא סגי ליה אישתי רזה וגנא נחית אתא שדא ביה שושילתא סתמיה כי אתער הוה קא מיפרול א"ל שמא דמרך עלך שמא דמרך עלך כי נקיטי ליה ואתי מטא דיקלא חף ביה שדייה מטא לכיתא שדייה מטא גבי כובא דההיא ארמלתא נפקא איתננא

מגרע כולם ומתקלקל מקחם על ידו ופריך תמס ממתי' דתמס דמשמע שהלנן גרוע ומסיק דרב חסדא איירי בתורא דקרמנאי דתמס שמור גרוע טפי ואור"ת דתרי מילי נינהו ומילתיה דהכא איירי בטלאי שמור צבור לנן ולנן צבור שמור ותמס מיירי צבור שמור צין שוורים לנניס ונדע דכלל הספרים ישנים לא גרסינן תמס צמילתיה דרב חסדא אלא אוכמא צמירא לקוטא ותו לא וכן נראה דאי גרסינן תריווייהו כמו הכא ונפרש מד לטלאי ומד לשור צין השוורים חס כן מאי פריך תמס דמנא ליה דאוכמא צמירא קאי אשור צין השוורים נימא איפסא ולא יקשה כלום. רצינו תס: איכא שפייר דאייתי משה לאבני אפור. הכא משמע דלאצני אפור צני שמיר וצפ"ק דקידושין (דף לא.) גבי עובדא דלמא צן תמיס צקסו ממנו אצניס לאפור חה היה צצית שני מדקאמר לשנה נולדה לו פרה אדומה כו' דצצית ראשון לא עשו פרה כדלמרו' שניה עשה עזרא ואס כן היה שמיר צצית שני ואין להקשות דצפרק צמרא דסוטה (דף מה.) תנו משממו נציאים הראשונים צטלו אורים ותומים ומשחרז צית המקדש צטל שמיר דהיינו צית המקדש שני מדנקט צית המקדש סתם והתם בצמרא נקט צית המקדש ראשון על מילי אחריו ועוד מדלא ערביניהו צהדי אורים ותומים והי ליה למיתני משממו נציאים הראשונים צטלו אורים ותומים והשמיר דמשממו נציאים הראשונים היינו משחרז צית המקדש ראשון צטלו אורים ותומים וצריך לומר ששמרוהו מימי שלמה עד חורבן צית שני הקשה ה"ר אלחנן במסכת ע"ז צפ' ר' ישמעאל (דף נב:) גבי אצני מוצב ששקלום אנשי יון ליצברניהו אצנים שלמות אמר רחמנא לינסרניהו לא תניף עליהם צרול אמר רחמנא ולינסרניהו ע"י שמיר ואומר ר"י דע"י שמיר אין נעשין חלקות דחגיגת צפורן פוסלת בצמזמס (ה) והך סוגיא אמאי כמ"ד בצוטה (דף מה:) דליצטרין שמיר לאצני צית המקדש והא דכתיב מגודרות צמגריה מוקי לה באצני ציתו(ס): ז"ל אייתי שידה בו. כי לא רלו לשאל בצוורים ותומים כשיכולין לשאלו על ידי דבר אחר:

ובתיב זנות ויין ותירוש. אף על פי שזה הפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין כמו ארור עושה מלאכת ה' רמיה צפ' לא יחפור (צ"ב דף קא:) גבי יואב: לצדוקמי

כובא דההיא ארמלתא נפקא איתננא

ומתעסק לנתקה הימנו: דמרך. הקצ"ה: חף ביה. נמחקן צו: (כ) כובא. לרף קטן כמו כוכא לריד (ל) דארמלתא. אלמנה הימה דרה צו: איתננא

1. ויאמר לו אבנר נטה לך על ימינך או על שמאלך ואחזו לך אחד מהנערים וקח לך את חלצתו ולא אָבָה עשהאל לסיר מאתְיָוִי. שמואל ב ב כ כ
2. כנסתי לי גם בסוף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושרות: קהלת ב ח
3. והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נכנה ומקבות והצרון כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנתו מלכים א ר ז
4. לץ היין הומה שכר וכל שגה בו לא יחכם. משלי כ א
5. זנות ויין ותירוש יקח לב: זנות ויין ותירוש יקח הושע ד יא